

zését, nevezetesen oly követelés behajtása céljából-e, amelynek biztosítására ex lege áll-e fenn a jelzálogjog, vagy sem. Ha nem védi az illető követelést ex lege a jelzálogjog, a végrehajtási megkeresést *telekkönyvi akadály* miatt (Vhtv. 136. §. 2. bek.) el kell utasítani, ellenkező esetben azonban a végrehajtási jelzálogjog bekebelezendő és a végrehajtási jog feljegyzendő.

Dr. Balla Ignác.

Üzembentartó fogalma tárgyi felelősségnél. A tárgyi felelősség egyik alapja az a meggondolás, hogy az üzemmel kapcsolatos károkat vétkesség nélkül is az viselje, kinek hasznára az üzem működik. Aki az üzem hasznát látja, annak az üzemmel járó károkat, mint üzemi terhet viselnie kell. Az üzem rendszerint a tulajdonos hasznára dolgozik és így rendszerint a tárgyi felelősség alanya azonos a tulajdonossal. Ha azonban valamilyen állandó jogviszonynál fogva más az üzem használója pl. haszonélvező, bérlő, a tulajdonfentartásos adásvétel vevője, ki az autómobil használja és azt üzemben tartja, úgy az üzembentartó elválik a tulajdonos fogalmától. Az üzembentartó megállapítása ilyen esetekben nem nehéz. A megállapítás akkor jár komoly nehézséggel, ha az üzem, pl. az autómobil ideiglenesen kikerül a tulajdonos érdekköréből, ha az alkalmazott, a megbízott a tulajdonos beleegyezése nélkül valaki másnak átengedi az autót, vagy mikor valamilyen vállalkozásnál a jogviszonyok szövevényes voltánál fogva az, akinek javára az üzem dolgozik, már nehezebben állapítható meg. Alább két kúriai ítéletet ismertetek, mely e kérdés szempontjából érdekes.

A Kúria P. VII. 5059/1931. számú, 1933. február 14-én kelt ítéletében foglalt tényállás szerint felperes férje a balesetet egy vasuti építkezésnél szenvedte, felperes a vasutat perli kártérítésért. A Kúria elutasítja felperest, mert az építkezés a baleset idejében még olyan stádiumban volt, hogy a vasuti talpfák és vágányok sem voltak beágyazva, tehát „nem lehet szó arról, hogy az alperesi vasút illető vonalszakaszán vasuti üzem egyáltalában lett volna, vasuti üzem közben történt balesetért való tárgyi felelőssége az alperesi vasút részvénytársaságnak tehát ebben az esetben fogalmilag ki van zárva.” Azután megállapítja a Kúria, hogy a vasútépítési munka maga is veszélyes üzem, és a bírói gyakorlatban kifejlődött jogszabály szerint a tulajdonost tárgyi felelősség terheli, de itt a vasút felelőssége nem állapítható meg, mert az üzembentartó az építkezési munka szempontjából nem a vasút, hanem az építési vállalkozó. Itt a Kúria egy helyen elnézésből a tulajdonost terhelő tárgyi felelősségről beszél, holott ítélete következő mondataiból kitűnik, hogy a tárgyi felelősség nem a tulajdonost, hanem az üzembentartót terheli, a tulajdonost is csak akkor, ha ő maga az üzemben-

tartó. Nem változtat ezen az a körülmény, hogy a vasút szabályellenesen az építkezéshez szerelvényeket adott használatra, mert ezzel a körülménnyel a baleset okozati összefüggésben nem volt és különben is ezek a szerelvények az építkezés alatt nem a vasút, hanem az építési vállalkozó üzemében használtattak.

A Kúria P. VI. 4390/1932. számú, 1933. január hó 31-én kelt ítéletében a tényállás az volt, hogy alperes autótulajdonos sofförje a javításra Budapesten lévő automobilt, miután a műhelytulajdonos nem volt otthon, annak feleségével a garaget kinyitatta, az autót kivitte és mivel az autó eladó volt, egy harmadiknak, ki az autót megvenni szándékozott, az autó vezetését átengedte és e próbaúton történt a baleset. A Kúria kimondja, hogy az autó tulajdonosa kártérítéssel tartozik, mert az 545. pht. számú elvi határozat értelmében vis major és a sérült hibáján kívül még csak harmadik személy elháríthatatlan cselekménye fogadható el a felelősség alól mentesítő okul. „Mint a törvény előkészítő munkálataiból is kitűnik, a harmadik személlyel szemben épen az üzembentartó alkalmazottai azok, akiknek cselekménye, mulasztása, tilalomszegése nem mentesítő ok még akkor sem, ha az üzembentartó részéről nem is volt elhárítható. A törvény nem tévén külömbiséget, a tárgyi felelősség nézőpontjából közömbös az is, hogy az alkalmazott ügykörén belül jár-e el. A lényeges csak az, hogy mint alkalmazott járjon el.” Az itt érintett kérdés az üzembentartó fogalmának legnehezebb problémája. Meddig jár el az alkalmazott, mint alkalmazott? Míg ügykörén belül jár el, a felelet egyszerű. De íme, az ítélet tárgyi felelősséget állapít meg az üzembentartó tulajdonos terhére, ha az alkalmazott ugyan mint alkalmazott, de ügykörén kívül jár el. Meddig jár el az alkalmazott, mint alkalmazott? A kérdést itt csak felvetem, a feleletet majd más alkalommal külön cikkben adom meg. Ide vág a fekete fuvar nehéz problémája is. Az egyik oldalon a tulajdonos érdeke, hogy olyan igényekért, melyek teljesen felügyeletén és akaratán kívül esnek, ne legyen felelős, másrészt a balesetet szenvedő és a közönség érdeke, mely azt kívánja, hogy az a vagyonnal bíró üzembentartó tulajdonos legyen felelős, akin a követelés behajtható, akinek személye megállapítható és akinek hasznára az üzem működik.

Sz—i.

ÜGYVÉDSÉG.

A bírói ut kizárása és az ügyvédség.

Hazánk alkotmánya az állami főhatalmak megoszlásának alapelvein nyugszik. 1869. óta sarkalatos törvényünk, hogy a közigazgatás és a bíraskodás elkülönítetik. A Montesquieu-féle